

MODERNO POSLOVANJE NOGOMETNOG POSREDNIKA I NJEGOVI ODNOSI S KLIJENTIMA

Blažević, Marin

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:125990>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-23**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**MODERNO POSLOVANJE NOGOMETNOG
POSREDNIKA I NJEGOVI ODNOSI S
KLIJENTIMA**

Mentor:

prof. dr. sc. Željko Mrnjavac

Student:

Marin Blažević

Split, rujan 2021.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	3
1.1. Definicija problema.....	3
1.2. Cilj rada.....	3
1.3. Metode istraživanja i izvori podataka.....	3
1.4. Struktura rada.....	3
2. DEFINIRANJE NOGOMETNOG TRŽIŠTA.....	4
2.1. Nogomet kao koncepcija tržišta i konkurencije.....	4
2.2. Transferno razdoblje.....	5
2.3. Povijest posredničkih poslova.....	6
3. PRISTUP TRŽIŠTU NOGOMETNOG POSREDNIŠTVA I PRAVNA REGULATIVA.....	8
3.1. Registracija posrednika.....	8
3.2. Prava i obveze u ugovornom odnosu.....	10
3.2.1. Prava i obveze nogometnog posrednika.....	10
3.2.2. Prava i obveze igrača.....	12
3.2.3. Prava i obveze klubova.....	12
3.3. Posrednička naknada i Zakon o transparentnosti.....	13
3.4. Zabrana uključivanja trećih strana.....	14
3.4.1. Utjecaj Zakona na primjeru koalicije između Jorgea Mendesa i Fosun grupe.....	14
3.5. Kazne.....	15
4. POSREDNIČKI POSLOVI U EUROPSKOM NOGOMETU.....	17
4.1. Poslovanje nogometnog posrednika.....	17
4.1.1. Uloga nogometnog posrednika na primjeru najskupljeg transfera u povijesti Premier League-a.....	18
4.2. Posredničke provizije u Premier League-u i usporedba s Bundesligom i Ligue 1.....	20
5. POSREDNIČKI POSLOVI U HRVATSKOM NOGOMETU.....	21
5.1. Hrvatski nogometni savez.....	21
5.2. Posrednička poslovanja u HNL-u.....	21
5.2.1. Prikaz godišnjih isplata posrednicima na primjeru Istre 1961.....	23
5.3. Zdravko Mamić u hrvatskom nogometu.....	24
5.3.1. Mamić Sports Agency i Asa International.....	24
5.3.2. Nezakonitosti ugovora na primjeru Eduarda da Silve.....	25
5.4. Usporedba europskog i hrvatskog nogometnog posredništva.....	27
6. ZAKLJUČAK.....	29
Literatura.....	30
Sažetak.....	32
Summary.....	33

1. UVOD

1.1. Definicija problema

U ovom radu autor se bavi problemom koji se vezuje uz poslovanje nogometnih posrednika. Nogometni posrednici posljednjih su godina postali neizostavan dio nogometnog tržišta. O njima ovise igrači, klubovi, sponzori i svi ostali sudionici tržišta. Nakon što se stabiliziraju kao standardni član tržišta, posrednici postaju ključna karika preko koje se odvijaju gotovo sve poslovne aktivnosti u nogometu, stoga je bitno da pravna regulativa odredi zakone prikladne modernom nogometnom tržištu. Često se stvaraju mišljenja kako su posrednici samo „biznismeni“ koji iskorištavaju tržišnu moć i stavljaju vlastite interese ispred klijentovih.

1.2. Cilj rada

Stavljajući nogometnog posrednika u prvi plan, cilj rada je utvrditi zaštitu njegovih klijenata na tržištu putem ostalih sudionika i pravne regulative, te usporediti poslovanja na europskom i hrvatskom tržištu.

1.3. Metode istraživanja i izvori podataka

Metode koje su korištene u ovom radu su: metoda dedukcije kojom se iz općih sudova iznose zaključci, metoda indukcije kojom se pomoću zapažanja dolazi do zaključaka, desk metode kojima se analiziraju sadržaji, slučajevi i statistički dokumenti, metoda komparacije i metoda deskripcije. Pri izradi rada iskorišteni su sekundarni podaci stručne i znanstvene literature, te statistički podaci javnih institucija.

1.4. Struktura rada

Rad se sastoji od ukupno šest dijelova. Uvodni dio prikazuje problem i ciljeve rada. U drugom dijelu se upozna s tržištem i načinom na koje ono funkcionira. Treći dio detaljno analizira ugovorni odnos između posrednika i njegovih klijenata. Četvrti dio bavi se poslovanjem nogometnih posrednika na najvećim europskim tržištima. U petom dijelu će se pomoću prikupljenih podataka prikazati posrednička poslovanja na hrvatskom tržištu pod kontrolom nadležnih organa. Na kraju rada donijeti će se zaključci.

2. DEFINIRANJE NOGOMETNOG TRŽIŠTA

2.1. Nogomet kao koncepcija tržišta i konkurencije

Profesionalni nogomet s godinama je postao jedna od najvećih gospodarskih grana. On želi biti neovisan o državi, globalno je organiziran, u njemu je sve roba, a krupni kapital želi ostvariti profit. U modernom nogometu imamo sve elemente koji određuju djelovanje tržišta: sustav natjecanja kao poligon; igrače, klubove i posrednike kao davatelje usluga, gledatelje kao korislike usluga, te ulagače i ostale subjekte koji nastoje ostvariti profit.

U konkretnom smislu, tržište predstavlja mjesto na kojem se susreću konkretna ponuda konkretnih roba i usluga s konkretnom potražnjom, bez obzira na to koliko se ponuđača ili korisnika nalazi na konkretnom tržištu. Normalno, broj ponuđača ovisi o nizu čimbenika: tehničko-tehnološkim uvjetima u proizvodnji, veličini tržišta, broju korisnika i sl. Prije svega, nogometno tržište funkcionira nevjerojatnom brzinom, s velikim obujmom transakcija u odnosu na broj poslodavaca (profesionalni klubovi) i broj zaposlenika (profesionalni igrači). Broj igrača koji traže posao je veći od broja klubova koji traže posao, s omjerom dvadeset naprema jedan, što ukazuje na to da je ukupno tržište u strukturnom smislu prepunjeno igračima. Tržište se iz perspektive igrača dijeli na dvije kategorije. **Primarna kategorija** odnosi se na tržišta najvećih svjetskih liga, čije su glavne osobine visoka razina kvalitete, odgovornosti i produktivnosti, igrači su u nadređenom položaju jer imaju više opcija na raspolaganju, a klubovi su primoreni platiti višu plaću od standardne ukoliko ih žele dovesti. **Sekundarna kategorija** kao suprotnost primarnoj odnosi se na niže lige, igrači se nalaze u podređenom položaju iz razloga što su suočeni s visokim rizikom nezaposlenosti, a poslodavac im nudi plaću isključivo prema zakonu ponude i potražnje, zanemarujući produktivnost. Ukoliko je igrač ne prihvati, poslodavac će na sekundarnom tržištu bez previše problema pronaći drugog igrača koji će prihvatiti iste uvjete.

Iako asimetrično, jer se više radi o igračima nego klubovima, informacije u profesionalnom nogometnom tržištu posebno su brojne. Posrednikov cilj je da glavne informacije i atribute vezane uz svog igrača, odnosno klijenta, predstavi javnosti u što boljem svjetlu i samim time mu osigura višu vrijednost budućeg ugovora. Bez obzira što se kroz kritike gledaju kao individualci koji su uspješni zauzeti udio na tržištu i preusmjeriti dio financijskih tokova u svoju korist, nogometni posrednici su najutjecajnije individualci na današnjem nogometnom tržištu prema mišljenjima mnogih insajdera; članova klubova, trenera, te bivših i aktualnih igrača. Tržište nogometnih posrednika karakteriziraju slobodan ulaz i izlaz, usluge su po

svojstvu namjene identične, dok su resursi vrlo rijetki. Iz zemalja klubova Lige Petice (zajednički naziv za pet najjačih europskih liga; Premier League, La Liga, Bundesliga, Serie A, Ligue 1) posluje 3352 licenciranih posrednika ili posredničkih agencija¹. Kada se karakteristikama tržišta pridruži pravna regulativa, koja se detaljnije spominje u nastavku rada, biti će lakše razumjeti težinu posla i vremena koje posrednik mora uložiti za uspješno poslovanje s klijentom.

2.2. Transferno razdoblje

Transferi² su oduvijek bili vitalna sastavnica nogometne industrije. Dopuštaju timovima da promijene sastav svojih ekipa, pokažu ambiciju prema svojim navijačima i povećavaju atraktivnost svog tima. S druge strane, klubovima koji prodaju omogućuju generiranje znatnih iznosa koji se mogu reinvestirati u klupsku infrastrukturu i igrački sastav. Transferni rokovi se iznova određuju svake godine, ljetni u pravilu traju od sedamdeset do osamdeset dana tijekom lipnja, srpnja i kolovoza, dok zimski počinju u siječnju i traju otprilike trideset dana.

Na jednostavnom primjeru transferi izgledaju ovako; Nogometni klub „A“ registrirao je igrača za svoju momčad. Nakon nekog vremena, ostali klubovi požele registrirati navedenog igrača koji je pod ugovorom, to je jedino moguće ukoliko neki od klubova nogometnom klubu „A“ plati transfernu naknadu koju traži za igrača. Klub koji je platio traženu naknadu ima pravo registrirati igrača, čime bi njegov ugovor u nogometnom klubu „A“ automatski postao bezvrijedan.

Proces kupovine igrača sastoji se većinom od dva dijela – dogovor između kluba koji prodaje i kluba koji kupuje, te dogovor između igrača i kluba koji kupuje. Važno je znati da transferi u pravilu nisu brzi i jednostavni kao što možda djeluju, odricanje od milijunskih iznosa samo je jedan od izazova s kojima se klub koji dovodi igrača mora susresti.

U dogovoru između klubova, klub koji prodaje igrača može osim klasične odštete potraživati i posebne vrste naknada od kluba koji kupuje:

- postotak budućeg profita od prodaje igrača ukoliko do nje dođe
- bonusi bazirani na performansama igrača (deset postignutih pogodaka u sezoni)
- bonusi bazirani na klupskim uspjesima za vrijeme trajanja ugovora igrača (kvalifikacija u Ligu Prvaka)

¹ <https://www.transfermarkt.com/berater/spielerberateruebersicht/berater>

² Geey D., 2019., Done Deal, Bloomsbury Sport, London, Ch. 2

U dogovoru između igrača i kluba koji kupuje postoje prava i obveze kojih se obje strane trebaju pridržavati do kraja isteka ugovora. Ugovor se može potpisati na maksimalno šest godina, nerijetko se dešava da klub koji kupuje pregovara uvjete s posrednikom koji zastupa igrača, a također su mu dužni platiti posredničku naknadu ukoliko dođe do realizacije transfera. Osim novčanih uvjeta, pregovor se vodi i oko drugih stavki, poput minutaže ili pozicije na kojoj će igrač nastupati za klub.

U ugovorima igrača se, uz fiksnu plaću, često mogu pronaći razni bonusi:

- bonus pri potpisu ugovora
- bonus nakon određenog broja nastupa
- bonus za pobjedu
- bonus za utakmicu bez primljenog pogotka (za obrambene igrače)
- bonus za pogodak na utakmici (za napadače)
- bonus za promociju
- bonus za ostanak u ligi
- bonus za osvajanje lige
- bonus za kvalifikaciju u europsko natjecanje
- bonus za vjernost
- komercijalni bonus (u slučaju dovođenja elitnog igrača s visokom komercijalnom vrijednošću)

Osim kupnji, postoje i **posudbe** kao privremeni transferi u trajanju od jedne ili maksimalno dvije sezone. Klub koji dovodi igrača preuzima obvezu za njegovu plaću, djelomično ili u cijelosti. Beneficija za igrača je minutaža koju ne može ostvariti u matičnom klubu, a matični klub se može nadati kako će za godinu ili dvije dobiti igrača s više iskustva i kvalitete.

2.3. Povijest posredničkih poslova

Kraj 19. stoljeća do 1950-ih – U Engleskoj su posrednici³ postojali od samoga nastanka profesionalnog nogometa, no u počecima nisu imali ulogu kakvu imaju danas. Njihova primarna uloga bila je potraga za talentiranim igračima i njihov razvoj, a radili su isključivo za nogometne klubove. Godine 1893. je škotski napadač Willie Groves prešao iz West Bromwich Albiona u Aston Villu za sto funti, što je označilo početak profitnog transfernog

³ Chadwick.S., Parnell D., Widdop P., Anagnostopoulos C., 2018., Routledge Handbook of Football Business and Management, Routledge, Park Square, Pt. 11

tržišta. Nogometni savezi su krenuli sa sumnjama kako posrednici u dogovoru s igračima pokušavaju zaraditi na takvom tipu poslovanja, pokušavali su ih u potpunosti izbaciti s tržišta, ali potražnja klubova za njihovim uslugama bila je prevelika.

Period od 1960. do 1990-ih – Engleski klubovi imali su apsolutnu kontrolu nad igračima. Nakon isteka ugovora, igrač nije mogao napustiti klub ukoliko mu on nudi jednake uvjete kao u prošlom ugovoru, a odlazak u inozemstvo bio je gotovo nemoguć. Nogometni zakoni su bili drugačiji u svakoj državi, a razvojem ostalih liga, mnogi europski nogometni savezi zalagali su se za uvođenje fleksibilnosti u međunarodne transfere, što je za malobrojne posrednike značilo da postaju znatno važnija karika na tržištu. Već do 1980-ih, broj posrednika je narastao te su postali standardna figura na engleskom nogometnom tržištu, međutim i dalje nisu bili priznati od strane nadležnih tijela. Štoviše, tadašnjim manjkom transparentnosti se direktorima, menadžerima i posrednicima ukazivala prilika za nemoralnim radnjama.

Period od sredine 1990-ih do 2015. – Fifa je 1994. pravno regulirala poslovanja i aktivnosti posrednika uvođenjem dopunskog sistema licenciranja, koji je prihvaćen od strane ostalih međunarodnih saveza. Došlo je vrijeme kada su se svi veći klubovi morali suočiti sa situacijom gdje više ne pregovaraju uvjete s igračima, već s njihovim reprezentativcima, koji pregovaraju najbolje moguće ugovore za svoje klijente, ali i sebe. Ugledavši priliku za profitom u nogometnom svijetu, početkom 21. stoljeća uslijedio je novi val agenata. Do veljače 2001. postojao je 631 licencirani posrednik u svijetu, dok ih je u 2009. bilo čak 5197. Fifa je te godine shvatila da su tri četvrtine međunarodnih transfera odrađene preko usluga nelicenciranih posrednika. 2015. uvedeno je obvezno licenciranje za svakog posrednika, a klubovi i igrači su postali dužnima objasniti za koje aktivnosti koriste usluge posrednika.

Moderno doba „Super posrednika“ – U posljednjih nekoliko godina, nogometni posrednici postali su središnja figura transfernog tržišta. Fifa je nakon novouvedenih zakona objasnila kako želi biti posvećena svakoj transakciji do koje dolazi u nogometu. Posrednikovi poslovi stavljaju se u prvi plan, a ne njegova profesija kao što je to bio slučaj prije promjene. Aktualni Zakon će zbog naglih porasta prihoda posrednika također biti promijenjen krajem 2021., o čemu će se detaljnije pričati u sljedećem dijelu vezanom za pravnu regulativu.

3. PRISTUP TRŽIŠTU NOGOMETNOG POSREDNIŠTVA I PRAVNA REGULATIVA

3.1. Registracija posrednika

Licence posrednicima⁴ za igrače izdaje savez zemlje čije državljanstvo ima podnositelj molbe; u slučaju podnositelja molbe s dvojnim ili više državljanstava, to znači državljanstvo koje je zadnje stečeno. Ukoliko je podnositelj molbe imao stalno prebivalište u drugoj zemlji dvije ili više godina, samo taj savez, a ne onaj savez zemlje čiji je državljanin podnositelj molbe, odgovoran je za izdavanje licence. Ukoliko podnositelj molbe ima prebivalište u zemlji EU/EEA različitoj od one zemlje čiji je državljanin, on šalje pisanu molbu savezu zemlje svog prebivališta bez obveze da je u toj zemlji imao stalno prebivalište od najmanje dvije godine.

Od podnositelja molbe se traži da pisanu molbu za dobivanje licence posrednika za igrače dostavi nadležnom nacionalnom savezu. Podnositelj molbe mora biti fizička osoba koja ima besprijekornu reputaciju. Smatrati će se da podnositelj molbe ima besprijekornu reputaciju ukoliko mu nikada nije izrečena kazna za financijsko ili kazneno nedjelo. Podnositelj molbe ne može ni pod kojim okolnostima imati funkciju službene osobe, zaposlenika, itd. kod FIFA-e, konfederacije, saveza, lige, kluba, ili bilo koje druge organizacije koja je povezana s takvim organizacijama i pravnim subjektima. Ovi preduvjeti za podnošenje molbe za licencu moraju biti ispunjeni cijelo vrijeme trajanja karijere posrednika za igrače. Podnošenjem molbe za licencu, podnositelj se obvezuje na poštivanje statuta, pravilnika, uputa i odluka nadležnih tijela FIFA-e, kao i relevantnih konfederacija i saveza.

Savez je odgovoran utvrditi da li molba ispunjava relevantne preduvjete. Ukoliko neki od preduvjeta nije ispunjen, molba se odbija. U takvim slučajevima, podnositelj molbe može dostaviti sve relevantne dokumente Komisiji za status igrača FIFA-e i zahtijevati preispitivanje da li njegova molba ispunjava relevantne preduvjete. Ukoliko se smatra da su preduvjeti ispunjeni, FIFA će dati uputu odnosnom nacionalnom savezu da nastavi s postupkom licenciranja. Ukoliko podnositelj molbe nema pravo na izdavanje licence, on može naknadno ponovno podnijeti molbu za licencu kada bude u mogućnosti ispuniti preduvjete za podnošenje molbe.

⁴ Fifa, 2018., Pravilnik o radu s posrednicima, Zurich, čl. 5 - čl. 18.

Ukoliko molba zadovoljava sve relevantne preduvjete, savez će pozvati podnositelja molbe da pristupi pismenom ispitu. Savezi mogu ispite održavati dva puta godišnje u mjesecima ožujku i rujnu. Točne datume utvrđuje FIFA u siječnju i lipnju svake godine. Ispit organizira savez i održava se pod općim nadzorom FIFA-e. FIFA zadržava pravo obaviti provjere na licu mjesta - u savezima u svezi postupka ispitivanja. Ukoliko, iz bilo kojeg razloga savez nije u mogućnosti održati ispit na već određeni datum, može odlučiti da ispit uopće ne održi, ali će svoju odluku da to neće učiniti unaprijed objaviti putem svojih službenih kanala. U svakom slučaju, savezu je dozvoljeno odlučiti da ne organizira ispite u dva uzastopna ispitna roka. Savez može od podnositelja naplatiti odgovarajuću taksu, ali isključivo da bi pokrio troškove organiziranja i održavanja ispita. Spomenuta taksa ne može premašivati ove troškove. Ispit je sastavljen kao test s višestrukim izborom. Smatra se da je podnositelj molbe uspješno položio ispit ukoliko ostvari minimum bodova koji je odredila FIFA.

Svakog podnositelja molbe ispituje se o sljedećim temama:

- poznavanje važećih nogometnih pravilnika, posebno onih u svezi transfera (statut i pravilnici FIFA-e, konfederacija i saveza u čijoj zemlji podnositelj molbe polaže ispit)
- poznavanje građanskog prava (osnovna načela osobnih prava) i obveznog prava (ugovorno pravo).

Svaki ispit sastoji se od dvadeset pitanja, petnaest iz međunarodnih pravilnika i pet iz nacionalnih pravilnika. Podnositelji molbe za ispit imaju na raspolaganju između 60 i 90 minuta. Savezi su slobodni odrediti točno trajanje ispita u okviru ovih parametara. Svaki savez priprema svoja vlastita pitanja iz nacionalnih pravilnika, dok FIFA sastavlja pitanja iz svog vlastitog statuta i pravilnika i savezu dostavlja odgovarajući materijal za ispit. Dio ispita koji se odnosi na prethodni stavak mora se provesti tako da se koriste pitanja koja je dostavila FIFA. Takav test mora biti predan svakom podnositelju molbe. FIFA utvrđuje minimalni broj bodova koji su potrebni da bi se položilo ispit. Svakom točnom odgovoru dodjeljuje se samo jedan bod. Prije nego što održe ispit, savezi moraju obavijestiti podnositelje molbe o maksimalnom vremenu koje imaju za ispit, kao i o minimalnom broju bodova koje moraju ostvariti. Nakon ispita, ispitni materijali moraju biti u kratkom roku i bez odlaganja ocijenjeni i podnositelj molbe mora biti obaviješten o rezultatu. Podnositelj molbe koji ne uspije ostvariti minimalni broj bodova može ponovno pristupiti ispitu na prvom sljedećem ispitnom roku. Ukoliko podnositelj molbe ne uspije ostvariti minimalni broj bodova u drugom pokušaju, on ne može pristupiti ispitu dok ne prođe sljedeća kalendarska godina. Tek tada

može podnijeti molbu za pristupanje ispitu po treći puta, u kojem slučaju može izabrati da ga ispita odnosni savez ili FIFA. Svaki podnositelj molbe koji propusti ostvariti minimalni broj bodova u trećem pokušaju ne može sljedeće dvije godine ponovno pristupiti ispitu. Upiti u svezi rezultata ispita mogu se uputiti odnosnom nacionalnom savezu ili FIFA-i putem odnosnog saveza u roku od šest mjeseci od datuma odnosnog ispita.

Ukoliko podnositelj molbe položi pismeni ispit, savez će od njega zahtijevati da zaključi policu od profesionalne odgovornosti u svoje vlastito ime kod renomiranog osiguravajućeg društva, po mogućnosti u svojoj zemlji. Odgovornost je saveza koji izdaje licencu da provjeri sukladnost police od profesionalne odgovornosti s ovim pravilnikom. Umjesto police osiguranja od profesionalne odgovornosti, podnositelj molbe može dostaviti bankovnu garanciju švicarske banke za minimalni iznos od 100.000 CHF. Bankovnu garanciju izdaje švicarska banka i uz nju se prilaže neopoziva izjava da se garantirani iznos plaća bezuvjetno ukoliko odluku donese sud, sudsko vijeće i/ili nadležna nogometna tijela u korist igrača, kluba ili drugog posrednika za igrače koji je pretrpio štete koje su rezultat djelatnosti posrednika za igrače.

Ukoliko su ispunjeni svi preduvjeti za izdavanje licence posrednika za igrače, uključujući potpisivanje Kodeksa profesionalnog ponašanja i zaključenje police osiguranja od profesionalne odgovornosti, ili bankovna garancija (ovisno o tome što se primjenjuje), savez izdaje licencu. Licenca je strogo osobne naravi i neprenosiva je. U biti, ona dozvoljava posredniku za igrače da obavlja svoj posao u organiziranom nogometu u cijelom svijetu, s dužnim poštivanjem svih važećih zakona na teritoriju saveza.

3.2. Prava i obveze u ugovornom odnosu

3.2.1. Prava i obveze nogometnog posrednika

Posredniku za igrače⁵ dozvoljeno je zastupati igrača ili klub samo na način da zaključi odgovarajući pisani ugovor o zastupanju s tim igračem ili klubom. Ukoliko je igrač maloljetan, igračev zakonski zastupnik(ici) također potpisuje(ju) ugovor o zastupanju u skladu s nacionalnim zakonodavstvom zemlje u kojoj igrač ima prebivalište. Ugovor o zastupanju vrijedi najviše za razdoblje od dvije godine. On se može produljiti za drugo razdoblje od najviše dvije godine putem novog pisanog ugovora i ne može se prešutno produljiti. Ugovor o zastupanju izričito navodi tko je odgovoran za plaćanje posrednika za igrače i na koji način.

⁵ Fifa, 2018., Pravilnik o radu s posrednicima, Zurich, Čl. 19. – Čl. 24.

Svi važeći zakoni na teritoriju saveza moraju se uzeti u obzir. Plaćanje isključivo obavlja klijent posrednika za igrače izravno posredniku za igrače. Međutim, nakon zaključenja relevantne transakcije, igrač može dati pisanu suglasnost klubu za plaćanje posrednika za igrače u njegovo ime. Plaćanje obavljeno u ime igrača mora odražavati opće uvjete plaćanja koji su dogovoreni između igrača i posrednika za igrače. Ugovor o zastupanju mora sadržavati najmanje sljedeće detalje: imena stranaka; trajanje i naknadu koja se plaća posredniku za igrače; opće uvjete plaćanja; datum zaključenja i potpis stranaka. Ugovor o zastupanju sastavlja se u četiri originalna primjerka koje obje stranke potpisuju. Igrač ili klub zadržava prvi primjerak i posrednik za igrače drugi primjerak. U svrhu registracije, posredniku za igrače savjetuje se da pošalje treći i četvrti primjerak svom savezu i savezu kojem igrač ili klub pripada i to u roku od 30 dana od dana potpisivanja ugovora. Odredbe sadržane u ovom članku ne prejudiciraju pravo klijenta da zaključi ugovor o zapošljavanju ili ugovor o transferu bez pomoći zastupnika. Posrednici za igrače izbjegavaju sve sukobe interesa tijekom obavljanja svojih djelatnosti. Posrednik za igrače može zastupati interese samo jedne strane u određenom poslu. Posredniku za igrače je naročito zabranjeno imati ugovor o zastupanju, sporazum o suradnji ili zajedničke interese s jednom od drugih strana ili s jednim od posrednika za igrače druge strane koji sudjeluju u transferu igrača ili u zaključenju ugovora o zapošljavanju. FIFA savezima dostavlja standardizirane ugovore o zastupanju.

Licencirani posrednici za igrače imaju pravo:

- kontaktirati svakog igrača koji nema, ili više nema ugovor o ekskluzivnom zastupanju s drugim posrednikom za igrače
- zastupati interese bilo kojeg igrača koji od njega zahtijeva da pregovara ili ponovno pregovara o ugovorima u njegovo ime
- voditi brigu o interesima svakog igrača koji od njega to zahtijeva

Posrednicima za igrače zabranjeno je pristupiti bilo kojem igraču koji je pod ugovorom s klubom s ciljem da ga nagovori da prijevremeno raskine ugovor ili povrijedi bilo koju obvezu koja je sadržana u ugovoru o zapošljavanju. Pretpostavlja se, osim ukoliko se drugačije ne utvrdi, da je svaki posrednik koji je sudjelovao u raskidu ugovora koji je počinio igrač bez opravdanog razloga, potaknuo takav raskid ugovora. Svaki posrednik za igrače osigurati će da se njegovo ime, potpis i ime njegovog klijenta pojavljuju u svakom ugovoru koji je rezultat poslova u kojima je on sudjelovao. Posrednici za igrače poštuju i pridržavaju se statuta,

pravilnika, uputa i odluka nadležnih tijela FIFA-e, konfederacija i saveza, kao i zakona koji reguliraju zapošljavanje na teritoriju saveza.

3.2.2. Prava i obveze igrača

Igrač⁶ može angažirati samo usluge licenciranog posrednika za igrače da ga zastupa u pregovorima ili ponovnim pregovorima o ugovoru o zapošljavanju. Igrač je obvezan, ukoliko on sam ne pregovara izravno s klubovima, raditi samo s licenciranim posrednicima za igrače, osim ako se ne radi o članovima obitelji ili ovlaštenom odvjetniku. Prije potpisivanja relevantnog ugovora o zastupanju, odgovornost je igrača utvrditi da li je posrednik propisno licenciran.

Svaki ugovor koji je zaključen kao rezultat pregovora koje je obavio licencirani posrednik za igrače kojeg je angažirao odnosni igrač, sadržava ime tog posrednika za igrače. Ukoliko igrač ne koristi usluge posrednika za igrače, ova činjenica također mora biti izričito navedena u relevantnom ugovoru o zapošljavanju.

3.2.3. Prava i obveze klubova

Klubovi⁷ imaju pravo angažirati usluge licenciranih posrednika za igrače da ih zastupaju u pregovorima o transferima igrača ili ugovorima o zapošljavanju. Klubovi su obvezni, ukoliko sami izravno ne pregovaraju s igračima, raditi samo s licenciranim posrednicima za igrače, osim ako se ne radi o članovima obitelji ili ovlaštenom odvjetniku. Prije potpisivanja relevantnog ugovora o zastupanju, obveza je kluba utvrditi da li je posrednik za igrače propisno licenciran. Svaki ugovor koji je zaključen kao rezultat pregovora koje je obavio licencirani posrednik za igrače kojega je angažirao odnosni klub, mora sadržavati ime tog posrednika za igrače. Ukoliko klub ne koristi usluge posrednika za igrače, ova činjenica također mora biti izričito navedena u relevantnom ugovoru(ima) o transferu i/ili ugovoru(ima) o zapošljavanju.

Nikakvo plaćanje naknade, uključujući naknadu za transfer, naknadu za treniranje ili solidarni doprinos, a koje se u cijelosti ili djelomično plaćaju u svezi s igračevim transferom između klubova, posredniku za igrače ne može platiti dužnik (klub), čak niti da bi se izvršio prijeboj iznosa koji posredniku za igrače duguje klub koji ima svojstvo vjerovnika i koji je tog posrednika angažirao. Ovo uključuje, ali nije iscrpno, dug za bilo kakve kamate na bilo koju

⁶ Fifa, 2018., Pravilnik o radu s posrednicima, Zurich, Čl. 25. / Čl. 26.

⁷ Fifa, 2018., Pravilnik o radu s posrednicima, Zurich, Čl. 27. – Čl. 29.

naknadu za transfer ili buduća transferna vrijednost igrača. Ukoliko odnosni savez to traži, plaćanja u korist posrednika za igrače moraju se obavljati putem bankovnog računa koji je odredio odnosni savez.

3.3. Posrednička naknada i Zakon o transparentnosti

Iznos naknade⁸ koja se plaća posredniku za igrače koji je bio angažiran djelovati u ime igrača izračunava se na osnovu igračevog godišnjeg osnovnog bruto prihoda, uključujući sve naknade za potpis koje je za njega ugovorio posrednik za igrače u ugovoru o zapošljavanju. Ovaj iznos ne uključuje igračeve druge privilegije, kao što su automobil, stan, premije za osvojene bodove i/ili bilo koja vrsta bonusa ili privilegija koje nisu zajamčene. Posrednik za igrače i igrač unaprijed odlučuju da li će igrač posrednika naknaditi u obliku plaćanja paušalnog iznosa na početku ugovora o zapošljavanju koji je posrednik za igrača ugovorio, ili da li će igrač plaćati godišnje obroke na kraju svake ugovorne godine. Ukoliko posrednik za igrače i igrač ne odluče o plaćanju paušalnog iznosa i ugovor o zapošljavanju o kojem je posrednik pregovarao u ime igrača traje dulje nego ugovor o zastupanju između igračevog posrednika i igrača, igračev posrednik ima pravo na godišnju naknadu čak i nakon isteka ugovora o zastupanju. Ovo pravo traje do isteka relevantnog igračevog ugovora o zapošljavanju, ili ako igrač potpiše novi ugovor o zapošljavanju bez sudjelovanja istog posrednika za igrače. Ukoliko posrednik za igrače i igrač ne mogu postići sporazum o iznosu naknade koja se ima platiti ili ako ugovor o zastupanju ne propisuje takvu naknadu, igračev posrednik ima pravo na primitak uplate naknade koja iznosi tri posto od osnovnog prihoda opisanog u stavku 1 ovog članka, a koji igrač ima primiti osnovom ugovora o zapošljavanju o kojem je pregovarao ili ponovno pregovarao posrednik za igrače u ime tog igrača. Posrednik za igrače koji je u ugovornom odnosu s klubom ima pravo na naknadu za svoje usluge u obliku plaćanja paušalnog iznosa koji je unaprijed dogovoren.

Kako ne bi došlo do mogućih sukoba interesa, FIFA je odlučila podići razinu transparentnosti na viši nivo i javno objavljivati prihode nogometnih posrednika. Na jesen 2021. otvara se **Krilińska Kuća**, preko koje će od platitelja do primatelja svaka transakcija ići, pa tako i posrednička naknada, pod nadzorom FIFA-e.

⁸ Fifa, 2018., Pravilnik o radu s posrednicima, Zurich, čl. 20.

3.4. Zabrana uključivanja trećih strana

Zakon⁹ koji je na snazi od ljeta 2019. odnosi se na zabranu prisustva treće stranke, što znači da isti posrednik u modernom nogometu ne može biti povezan istovremeno s igračem, klubom koji prodaje i klubom koji kupuje, za razliku od prije kada su takve situacije bile izvedive ukoliko se sve tri strane ugovorno slože oko korištenja usluga istog posrednika. Zabraniti će se i dualno posredništvo u slučaju gdje bi posrednik poslovaao za igrača i kluba koji prodaje igrača, dok će poslovanje za igrača i kluba koji kupuje igrača biti dozvoljeno (u tom slučaju će posrednik, uz naknadu u iznosu od tri posto od ugovorene plaće igrača koju mu plaća sam igrač, od kluba koji kupuje igrača dobiti dodatnu naknadu u vrijednosti od tri posto ugovorene plaće igrača). Posrednik ne smije surađivati ni sa jednom drugom strankom ukoliko pregovara za klub koji prodaje igrača, a naknada za takve vrste poslovanja može biti ugovorena na maksimalno deset posto od iznosa transfera. Međutim, ovo nisu jedini primjeri u kojima se mogu susresti tri različite stranke.

3.4.1. Utjecaj zakona na primjeru koalicije između Jorgea Mendesa i Fosun Grupe

Početkom 2016., najmoćniji europski nogometni agent, Jorge Mendes, stajao je odjeven u svoje tamno odijelo i bijelu košulju zajedno s kineskim milijarderom Guom Guangchangom u luksuznom hotelu u Shanghaiju. Mendes i Guo, suosnivač kineske investicijske grupe Fosun International, najavili su da će osnovati agenciju za širenje nogometa u Kini i pomoći igračima u izgradnji karijere¹⁰.

Ono što Mendes i Guo tada ili nakon toga nisu javno otkrili je da su također planirali stvaranje mreže klubova i nogometnih akademija u Europi s namjerom kupnje i prodaje igrača, odnosno stvaranja profita. Fosun Grupa zakupila je 42 milijuna eura, odnosno 15 posto udjela vlasništva Mendesove kompanije, a u planu je bilo kupiti nekoliko europskih klubova, što se 2016. potvrdilo preuzimanjem Wolverhamptona za 40 milijuna funti. Jorge Mendes se, osim posredništva, bavio i ulaganjem u igrače. Imajući udjele u igračima, Mendes je povećao svoj utjecaj te ostvarivao dobit kada su te igrače kupovali i prodavali klubovi. U srpnju 2014., na primjer, Mendesova tvrtka Gestifute kupila je 40 posto udjela u mladom igraču po imenu Diogo Jota iz Pacos de Ferreire, nogometne momčadi skromnih mogućnosti sa sjedištem u blizini Porta u Portugalu. Igrač, tada 17-godišnjak, započinjao je svoju profesionalnu karijeru, a Gestifute je stekao svoj udio za samo 35.000 eura, prema kupoprodajnom ugovoru. Atletico

⁹ Fifa, 2018., Zakon o radu s posrednicima, Zurich, Dodatak 1, Kodeks profesionalnog ponašanja, točka 5.

¹⁰ <https://www.reuters.com/investigates/special-report/soccer-files-fosun/>

Madrid s vremenom je kupio igrača, a pošto je još jedan posrednik imao 20 posto udjela u vrijednosti igrača, klubu Pacos de Ferreira pripalo je samo 40 posto prihoda od transfera. U klubu smatraju kako su dogovorom donijeli ispravnu odluku, jer su od posrednika dobili najbolju moguću cijenu u tadašnjim uvjetima. Godinu dana nakon (2017.) što ih je Fosun Grupa preuzela, Wolverhampton je kao tadašnji drugoligaš doveo Dioga Jotu, visokoprofilnog igrača iz Atletico Madrida. Njegov dolazak podigao je prašinu među klubovima u Engleskoj, jer su smatrali da je bio iznad mogućnosti kluba, ostvaren uz pomoć veze s Jorgeom Mendesom.

FIFA je zaključila kako vlasništvo trećih strana s vremenom može poremetiti sport i izvući novac iz njega te je zabranila kupnju udjela u vlasništvu igrača. Nadležni vjeruju kako samo igrač i klub trebaju utjecati na vrijeme i mjesto igračevog transfera, a vlasništvo trećih strana ili slični aranžmani stvorili bi poticaje posrednicima da usmjere mlade igrače prema prihvaćanju transfera koji su u najboljem interesu posrednika, a ne igrača.

3.5. Kazne

Sljedeće kazne mogu se (odvojeno ili kombinirano) izreći **posrednicima**¹¹ za igrače zbog povreda ovog pravilnika i njegovih dodataka u skladu s Disciplinskim kodeksom FIFA-e:

- opomena ili ukor
- novčana kazna od najmanje 5.000,00 CHF
- suspenzija licencije do 12 mjeseci
- opoziv licence
- zabrana sudjelovanja u bilo kojoj aktivnosti vezanoj uz nogomet

Naročito, licenca će biti opozvana ukoliko posrednik za igrače opetovano ili ozbiljno prekrši Statut i pravilnike FIFA-e, konfederacija ili saveza. Samo savez koji izdaje licencu može suspendirati ili opozvati posrednikovu licencu. Ukoliko FIFA odluči suspendirati ili opozvati licencu posrednika za igrače, po pravomoćnosti takve odluke, FIFA će dati potreban nalog savezu koji je licencu izdao.

Sljedeće kazne mogu se (odvojeno ili kombinirano) izreći **savezima**¹² zbog povreda ovog pravilnika i njegovih dodataka u skladu s Disciplinskim kodeksom FIFA-e:

¹¹ Fifa, 2018., Pravilnik o radu s posrednicima, Zurich, Čl. 33.

¹² Fifa, 2018., Pravilnik o radu s posrednicima, Zurich, Čl. 36.

- opomena ili ukor
- kazna od najmanje 30.000,00 CHF
- isključenje iz natjecanja

Sljedeće kazne mogu se (odvojeno ili kombinirano) izreći **igračima**¹³ zbog povreda ovog pravilnika i njegovih dodataka u skladu s Disciplinskim kodeksom FIFA-e:

- opomena ili ukor
- novčana kazna od najmanje 5.000,00 CHF
- suspenzija za utakmice
- zabrana sudjelovanja u bilo kojoj aktivnosti povezanoj s nogometom

Sljedeće kazne mogu se (odvojeno ili kombinirano) izreći **klubovima**¹⁴ zbog povreda ovog pravilnika i njegovih dodataka u skladu s Disciplinskim kodeksom FIFA-e:

- opomena ili ukor
- novčana kazna od najmanje 30.000,00 CHF
- zabrana transfera
- oduzimanje bodova
- spuštanje u nižu ligu

¹³ Fifa, 2018., Pravilnik o radu s posrednicima, Zurich, Čl. 34.

¹⁴ Fifa, 2018., Pravilnik o radu s posrednicima, Zurich, Čl. 35.

4. POSREDNIČKI POSLOVI U EUROPSKOM NOGOMETU

4.1. Poslovanje nogometnog posrednika

Posrednici su ključni igrači na modernom nogometnom tržištu, a potražnja koju imaju od strane tržišta samo je dokaz koliko dobar posao obavljaju za svoje klijente. Posrednici su visoko istrenirani pregovarači, a istovremeno posjeduju veze i informacije bez kojih bi se dogovori znatno teže ostvarivali. Zarada posrednika je visoka, ali to je samo nagrada za svakodnevno suočavanje s krhkom i neizvjesnom okolinom. Mnogi misle da je samo jedan poziv dovoljan za unovčavanje visokih provizija, međutim za jedan poziv potrebni su mjeseci planiranja, strukturiranja, traženja najboljih opcija, konzultacija s klijentom i slično.

Posrednik treba osjetiti kada se treba zalagati za veću plaću svog igrača ili transfer u bolji klub, ili s druge strane, kada treba biti diplomat te se zauzeti za igrača u periodu kada isti ima problema s prilagodbom novom klubu ili pruža loše performanse. Mnogi posrednici pomažu klijentima i na razne druge načine, kao što su na primjer odvoz prljavog rublja u čistionicu, rezerviranje smještaja za odmor, ili angažiranje privatne čistačice. Oni su istovremeno popravljajući, partneri, prijatelji i savjetnici. Ne treba zaboraviti koliko posrednici naporno rade na identifikaciji i prijavi mladih nogometnih talenata, zastupajući ih godinama bez da se igrači ikada uspiju probiti. Dodatno tome, posrednici će potrošiti godine gradeći odnose i povjerenje s igračem, s rizikom da će igrač u kojeg su uložili toliko vremena prijeći kod njegovog konkurenta. Radi se o teškoj, nesigurnoj i visokorizičnoj industriji. Istraživanja među posrednicima iz 2015. pokazala su da se iz zemalja Lige Petice (Engleska, Španjolska, Njemačka, Italija, Francuska) od svih igrača s posrednicima, njih 58 posto¹⁵ bavi neprofesionalnim nogometom, odnosno juniorskim ili amaterskim ligama.

Rijetko postoji nešto jednostavno u vezi s posredništvom. Vrijednost agenta se gotovo uvijek ogleda u njihovoj mreži i njihovom pristupu temeljenom na rješenjima. Da bi igrač bio na prvom mjestu, posrednik mora biti fantastičan unovačitelj, izvrstan čuvač talenta, nevjerojatno dobro umreže;, tako da menadžeri, direktori nogometa, predsjedatelji i vlasnici dignu skušalicu kad im želi ponuditi dogovor, i moraju imati razumijevanje za šire tržište klubove koje traže određene vrste igrača. Koliko je agent snažan, razlikuje se ovisno o situaciji. Za agente koji predstavljaju elitu nogometaša, njihova pregovaračka pozicija često može biti jaka, ali to uvijek ovisi o tome jesu li uspjeli usmjeriti potražnju za igračem na pravi klub, u

¹⁵ Demaziere.D., Jouvenet.M., 2015., The market work of football agents and the manifold valorizations of professional football players, MpifG, Koln, str.6.

pravo vrijeme. Kad vrhunski igrači premještaju klubove, agenti su obično u poziciji snage jer nema sličnih igrača na tržištu, što znači da su u poziciji diktirati (u određenoj mjeri) stope plaća i provizije. Međutim, kada se ne radi o unikatnim igračima, agenti trebaju klubove isto koliko klubovi trebaju agente.

4.1.1. Uloga nogometnog posrednika na primjeru najskupljeg transfera u povijesti Premier League-a

Jonathan Barnett, osnivač ICM Stellar Sports agencije, jedan je on najmoćnijih posrednika u Europi. Njegov klijent, Jack Grealish, ovog je ljeta prešao iz Aston Ville u Manchester City, i tako postao najskuplje plaćeni igrač u povijesti Premier League-a. Odluka o mjestu i vremenu transfera planirala se godinama, a detaljnije će biti objašnjeno u nastavku rada koji slijedi.

Jack Grealish debitirao je za Aston Villu u svibnju 2014. Još kao tinejdžer je imao veliki potencijal, što nije prolazilo ispod radara ni ostalim klubovima, pogotovo od 2016., kada se Villa pronašla u lošoj poziciji ispadanjem u drugu ligu. Klub je u 2018. upao u dugove, Grealish je već postao glavna zvijezda momčadi, a njegova prodaja bila je jedini način da klub nastavi s normalnim funkcioniranjem. Johnatan Barnett je nakon konzultacija s igračem objavio klubu kako su on i Grealish nezadovoljni trenutnim uvjetima u Aston Villi te je zatražio transfer za svog klijenta, a nedugo nakon toga došla je i ponuda od Tottenhama u vrijednosti od 25 milijuna funti. Sve je bilo dogovoreno između klubova, da bi u međuvremenu Wes Edens (vlasnik NBA kluba Milwaukee Bucks) i Nassef Sawiris (drugi najbogatiji čovjek u Africi) „preko noći“ preuzeli klub i spasili ga od potencijalnog stečaja. Glavni prioritet nakon dolaska bio je obaviti razgovor s Grealishevim posrednikom te mu iznijeti klupsku viziju i planove koje imaju za njegovog klijenta. Grealish to nije želio ni čuti, teško mu je padala samo pomisao na ostanak u drugoj ligi, u glavi mu je bilo samo igranje Premier League-a, Lige Prvaka i poziv za englesku reprezentaciju. Međutim, njegov agent bio je zadovoljan planovima novih vlasnika kluba, a znao je da u Grealishu još itekako ima prostora za daljnji napredak. Regularnu minutažu u stabilnom klubu s ambicijama za promociju smatrao je boljom opcijom od odlaska u Tottenham, gdje bi imao status rezervnog igrača. Grealishu se i dalje nije sviđala ta opcija, međutim postigli su dogovor da neće forsirati odlazak iz kluba. Aston Villa procijenila je njegovu vrijednost na 40 milijuna funti, ukoliko Tottenham pošalje novu ponudu u toj vrijednosti Villa će ga pustiti, u suprotnom Grealish ostaje. Tottenham je odustao od igrača, a Jack Grealish i Aston Villa su se te sezone putem promocije vratili u Premier League.

U povratničkoj sezoni 2019/20, Aston Villa je u filmskom raspletu ostala u prvoj ligi za jedno mjesto poviše zone ispadanja, zahvaljujući pogotku Jacka Grealisha u posljednjim minutama prvenstva. Situacija u klubu je napredovala, ambicije su rasle iz dana u dan, a Grealish je već stekao status legende kluba. U Aston Villi se osjećao bolje nego ikad, međutim svi su znali da zaslužuje igrati u puno boljem klubu. Misli su kao i dvije godine ranije, kada je Tottenham kucao na vrata, na individualnim uspjesima i igranje u najvećim engleskim klubovima. Manchester United došao je s ponudom od 60 milijuna funti za Grealisha, međutim on je za Villu bio mnogo vrijedniji od toga i nisu uopće razmišljali o prodaji po toj cijeni. Koliko god da je bio vezan za klub i nije htio forsirati odlazak, izrazio je klubu želju za odlaskom u klub koji igra Ligu Prvaka, ali Villa je baš kao i prije dvije godine, imala drugačije planove. Bez obzira što je Grealish ugovorom bio vezan na još četiri godine u klubu, njegov posrednik zatražio je poboljšani ugovor za svog klijenta, a klub je uz to obećao da će sljedeće sezone uložiti u momčad i pokušati ostvariti kvalifikaciju u europsko natjecanje. Protiv svih izgleda i unatoč svim medijskim špekulacijama, Jack Grealish je novim ugovorom produžio vjernost Aston Villi na dodatnih pet godina.

Sljedeća sezona (2020/21) krenula je odlično za Grealisha u dresu Ville, a odlične partije bile su nagrađene prvim pozivom za reprezentaciju. Kako je sezona odmicala kraju, on i njegov posrednik bili su sve sigurniji kako je spreman za stepenicu više, a to je na kraju sezone bilo i potvrđeno kada se Jack Grealish pronašao među osam nominiranih igrača za nagradu „Premier League igrač godine“. Nekoliko mjeseci prije otvaranja transfernog roka, Jonathan Barnett je na pitanja vezana za Grealisha rekao kako je moguće da njegov klijent promijeni sredinu tijekom ljeta, ali isto tako je informirao klubove da ponude već dolaze sa svih strana i da će ga biti teško dovesti. Ono što tržište i javnost nisu znali; već samo Grealish, Barnett i uprava Aston Ville, je da je Grealishev posljednji ugovor sadržavao **tajnu otpusnu klauzulu** – ukoliko neki klub koji ima kvalifikaciju u Ligi Prvaka pošalje ponudu od 100 milijuna funti, a Aston Villa ne bude dio tog natjecanja, matični klub će morati prihvatiti ponudu ako igrač zatraži realizaciju transfera. To se i dogodilo, Manchester City poslao je ponudu u iznosu od 100 milijuna funti, a Aston Villa je morala prihvatiti nakon što je Jack Grealish usmenim putem dogovorio uvjete s novim klubom.

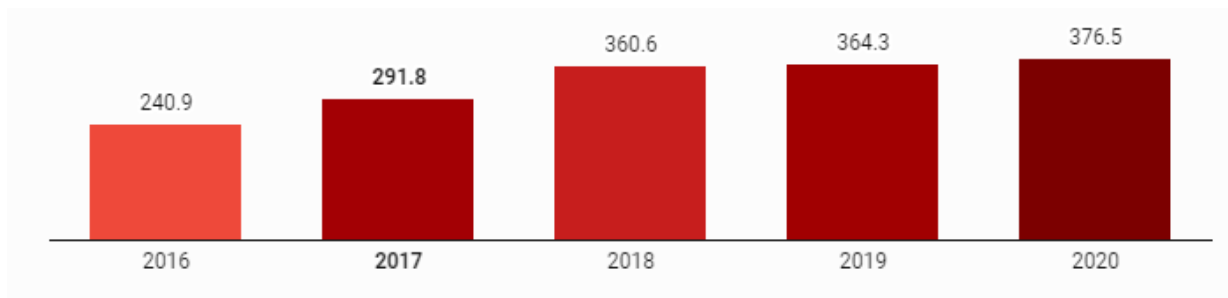
Jonathan Barnett je tijekom klijentove karijere odbijao nestvarne ponude za dobrobit njegovog razvoja. Tek kada se uvjerio da je spreman za nešto više, pobrinuo se da klauzulom u ugovoru klijentu osigura nesmetan prijelaz ukoliko zainteresirani klub ponudi iznos koji simbolizira Grealishev vrijednost Villi, u ovom slučaju 100 milijuna funti. Klub i posrednik

su znali, da će ukoliko dođe do realizacije transfera, to biti najskuplji transfer u povijesti Premier League-a, a da će Grealish postati najskuplje plaćeni Englez u povijesti. S obzirom na tajnost klauzule, Barnett je bio svjestan da za to ne smije znati nitko osim Grealisha, Aston Ville i njega, pa se pobrinuo da putem medija izmanipulira tržište, i dobije ponudu od Manchester Cityja koji je bio glavna želja Jacka Grealisha.

4.2. Posredničke provizije u Premier League-u i usporedba s Bundesligom i Ligue 1

U posljednjih nekoliko godina, klubovi Premier League-a potrošili su preko milijardu dolara na posredničke naknade. Prosjek transfernih naknada pao je kao posljedica virusa Covid-19, međutim posredničke naknade nastavile su s nezaustavljivim rastom.

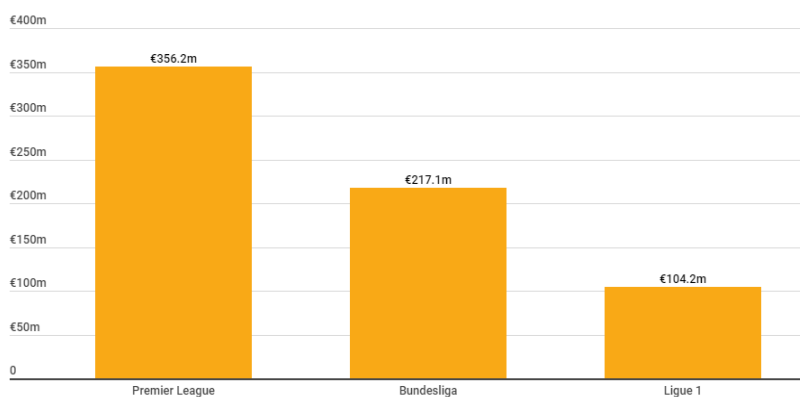
Graf 1. Kretanje posredničkih naknada u Premier League-u (izraženo u dolarima).

Izvor: <https://www.forbes.com/sites/steveprice/2021/04/03/premier-league-agent-fees-hit-record-high-despite-covid-19/?sh=36f94e147c75>

Sljedeći graf usporediti će potrošnju na posrednike između Premier League-a, Bundeslige i Ligue 1 u 2019-oj, koja je bila posljednja godina prije početka Covid-19 virusa (izraženo u eurima).

Graf 2. Potrošnja na posrednike u Premier League-u, Bundesligi i Ligue 1 (2019.)

Izvor: <https://offthepitch.com/a/which-clubs-paid-out-most-agents-2019>

5. POSREDNIČKI POSLOVI U HRVATSKOM NOGOMETU

5.1. Hrvatski nogometni savez

Hrvatski nogometni savez osnovan je 13. lipnja 1912. godine¹⁶. HNS je član Fife od 1941. godine, a članstvo je potvrđeno 3. srpnja 1992., nakon što je Hrvatska postala samostalna. HNS je primljen u punopravno članstvo Uefe 17. lipnja 1993. godine. Djelovanje Hrvatskog nogometnog saveza poslije Prvog svjetskog rata moralo je biti prilagođeno političkim okolnostima, a nakon Drugog svjetskog rata nastavljena je borba za postizanje jednakosti unutar jugoslavenske nogometne organizacije. Uspostavljanjem suverene, nezavisne i demokratske Hrvatske nakon izbora 1990. godine obilježen je početak izrazito uspješne ere. Naime, hrvatska je reprezentacija u tom razdoblju izborila plasman na 11 od 13 velikih natjecanja, propustivši tek EP 2000. i SP 2010. godine. Do 2018. godine, kruna tih nastupa bilo je osvajanje svjetske bronce u Francuskoj 1998. godine, kada su Vatreni na svojoj prvoj svjetskoj smotri zadivili svijet. Na Svjetskom prvenstvu u Rusiji 2018. godine, generacija predvođena izbornikom Zlatkom Dalićem uspjela je nadmašiti legendarne brončane te izboriti finale Svjetskog prvenstva u kojem je s 4:2 izgubila od Francuske. Nakon serije briljantnih predstava, kapetan Luka Modrić proglašen je najboljim igračem turnira za što je dobio Zlatnu loptu.

Marijan Kustić je od 29. srpnja 2021. predsjednik Hrvatskog nogometnog saveza, s pozicije je zamijenio Davora Šukera koji je na čelu HNS-a bio od 2012. Od siječnja 2018. godine obnašao je dužnost HNS-ovog direktora natjecanja i infrastrukture, a u njegovom mandatu uspješno je okončan najveći infrastrukturni projekt HNS-a u povijesti - rekonstrukcija pet travnjaka na prvoligaškim stadionima u Puli, Koprivnici, Zaprešiću i Zagrebu (Kranjčevićeva i Maksimir).

5.2. Posrednička poslovanja u HNL-u

Sukladno propisanoj FIFA obvezi objavljivanja detalja o poslovima igrača i klubova s posrednicima u zastupanju, Komosija za rad s posrednicima Hrvatskog nogometnog saveza objavila je podatke o poslovima u kojima su registrirani posrednici u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2020. godine. Što se tiče dijela izvještaja o detaljima poslovanja u kontekstu korištenja posrednika od strane klubova koji prodaju i klubova koji kupuju igrače, hrvatskom nogometu zanimljiviji je ovaj prvi jer hrvatski klubovi najveće poslove rade pri prodaji.

¹⁶ <https://hns-cff.hr/hns/o-nama/>

Hrvatska se na kraju 2020. nalazila na trećem mjestu po udjelu posredničke zastupljenosti klubova u međunarodnoj prodaji igrača od (15.8%, svjetski prosjek 5.8%), a dvije godine ranije bila je prva na svijetu sa 22 posto posredničke zastupljenosti u izlaznim transferima. Tablica je napravljena uz kriterij uvrštavanja samo onih FIFA-inih članica koje su registrirale najmanje pet transfera u kojima je klub koji prodaje igrača koristio usluge posrednika.

Tablica 1. Postotak izlaznih transfera uz korištenje usluga posrednika

Association engaging	% of outgoing transfers with releasing club intermediary
Serbia	19.7%
Italy	15.9%
Croatia	15.8%
Germany	10.7%
Colombia	10.5%
Portugal	10.2%
Ghana	9.1%
Austria	8.7%
England	8.6%
France	8.6%

Izvor: <https://www.fifa.com/>

Od ukupno osamdeset i osam objavljenih poslova u njih 57 usluge posredništva koristili su klubovi, dok su u preostala 31 slučaja za te usluge naknadu plaćali igrači. Kada je riječ o klubovima najčešće je posrednike koristila Lokomotiva (17), a slijede ju Hajduk sa 16, Dinamo 13, Rijeka 8 i Gorica tri transfera u kojima su korišteni posrednici. Rekorder¹⁷ po pitanju financijskih izdavanja za posrednike je Dinamo sa 4.499.881,77 eura, a slijedi ga Lokomotiva, koja je u ovu svrhu potrošila 2.928.000,00 eura i 2.158.000,00 kuna. Hajduk je na svojih 16 poslova u kojima su sudjelovali posrednici ukupno potrošio 449.490,00 eura, dok su Rijeka i Gorica na posrednike izdvojili 267.000,00, odnosno 24.000,00 eura. Spomenutih pet klubova tako je u 2020. godini na posrednike potrošilo ukupno 9.284.743,27 eura te

¹⁷ Podaci preuzeti iz članka <https://www.nacional.hr/klubovi-prve-hnl-i-igraci-na-posrednike-u-2020-godini-potrosili-malo-vise-od-9-milijuna-eura-i-3-milijuna-kuna/>

2.184.400,00 kuna. U registriranih 90 poslova sudjelovala su 64 posrednika. Zanimljivo je kako prvoligaš NK Osijek, koji od 2019. posjeduje vlastitu klupsku agenciju „ANKOS d.o.o.“, u posljednja dva godišnja izvještaja nema nijedan evidentiran trošak posredničkih usluga.

5.2.1. Prikaz godišnjih isplata posrednicima na primjeru Istre 1961

Hrvatski prvoligaši su u sklopu postupka licenciranja obvezni na svojim službenim stranicama najmanje tjedan dana prije objave prvostupanjske odluke Odjela za licenciranje predočiti koliko su u prethodnoj godini ukupno isplatili posrednicima. Istra 1961 je pri objavljivanju podatka u 2020. otišla korak dalje u transparentnosti. Usprkos tome što ih pravilnik ne obvezuje da objave pojedinačne isplate posrednicima već samo ukupne, iz kluba su se odlučili za detaljnije izvješće. Radi se o ukupnoj isplati od 650 tisuća kuna, ali su se isplate rata odnosile i na prijašnje godine.

Tablica 2. Dio detaljnog prikaza isplata posrednicima od strane kluba „Istra 1961“

Ime / Naziv/Zastupnik	Za igrača	IZNOS	DATUM RAČUNA	Način ispunjenja obveze	Datum dospijea obveza	DATUM I IZNOS PLAĆANJA
PROMOESPORT INTERNATIONAL 2015 S.L.U - JOSE RODRIGUEZ BASTER	MOHAMADY TRAORE DIARRY	3.500,00 EURA (sezona 2018/2019)	30.09.2018.	3.500,00 EURA (sezona 2018/2019)	30.06.2019.	10.07.2019. =26.057,50kn
		4.500,00 EURA (sezona 2019/2020)		4.500,00 EURA (sezona 2019/2020)	30.08.2019.	
PERFECT ELEMENT d.o.o - PETAR DUVNJAK PD SPORTMANAGEMENT D.O.O. (CESIJA)	KAROLIS LAUKZEMIS	7.500,00 EURA (sezona 2018/2019)	31.07.2018.	7.500,00 EURA (sezona 2018/2019)	05.08.2018.	29.04.2019. =55.448,19kn
		8.000,00 EURA (sezona 2019/2020)	25.09.2019.	8.000,00 EURA (sezona 2019/2020)	01.10.2019.	17.03.2020. =59.187,90 kn
ST. ANTON SPORT d.o.o- STIPE ČONDRIĆ	JOSIP ČONDRIĆ	7.000,00 EURA (sezona 2018/2019)	31.08.2019.	7.000,00 EURA (sezona 2018/2019)	05.09.2019.	03.09.2019. =51.730,00kn
		9.000,00 EURA (sezona 2019/2020)	27.11.2019.	9.000,00 EURA (sezona 2019/2020)	27.11.2019.	27.11.2019. =66.949,21kn

Izvor: <https://nkistra.com/dokumenti/>

5.3. Zdravko Mamić u hrvatskom nogometu

Zdravko Mamić rođen je 16. srpnja 1959. godine u Bjelovaru¹⁸. Došao je u Dinamo kao direktor od 1992. do 1994. Nakon toga je nastavio obavljati iste funkcije u Segesti, Osijeku i Sesvetama. U Dinamo se vratio 2000. kao član izvršnog odbora, a od 2003. krenuo je obnašati ulogu izvršnog dopredsjednika kluba, sve do 2016. i davanja ostavke. Za vrijeme njegovog mandata Dinamo je osvojio devet prvenstava i osam hrvatskih kupova. Vjerojatno je najveći poslovnik u povijesti hrvatskog nogometa, međutim, Zdravko Mamić također je jedna od najkontroverznijih ličnosti na hrvatskoj sceni, godinama se vode istrage za njegova kaznena djela; vezana za krađe, utaje poreza i nelegalne posredničke poslove, zbog kojih je osim sa zakonom, dolazio i u sukobe s navijačima vlastitog kluba. Za vrijeme njegovih sudskih sporova, na čelu HNS-a nalazio se Davor Šuker. Šuker je za vrijeme mandata imao brojne porezne i kladioničarske afere, a otkriveno je da je Mariju Mamiću, sinu Zdravka Mamića, za izlazak iz zatvora upravo on platio jamčevinu u iznosu od 4,5 milijuna kuna. Zoran Mamić, brat Zdravka Mamića, 2019. je dobio funkciju člana Komisije za profesionalni nogomet Hrvatskog nogometnog saveza. Zoran je u tom periodu bio optuženik za kriminal, kao nepravomoćni osuđenik na 4 godine i 11 mjeseci zatvora zbog pljačke.

5.3.1. Mamić Sport Agency i Asa International

Mamić Sport Agency¹⁹ (MSA) osnovana je u rujnu 2000. kada se Zdravko Mamić krenuo baviti posredništvom zajedno s Nikkyjem Vuksanom, zastupajući brojne (uglavnom mlade i talentirane nogometaše) u pregovorima s klubovima prilikom transfera i/ili produženja ugovora. Mamić nikada nije imao licenciju od FIFA-e. Svi igrači pod agencijom bili su povezani s Dinamom, a zastupani su bili Jerko Leko, Ante Tomić, Luka Modrić, Eduardo da Silva, Dario Zahora i drugi. Agencija je tijekom 2006. izbrisana iz sudskog registra, a kasnije je brigu o igračima preuzeo Mario Mamić, sin Zdravka Mamića.

Nakon brisanja stare agencije, osnovana je Asa International u kojoj je Mario Mamić započeo građenje svoje posredničke karijere. Sličnom politikom kao i njegov otac u prethodnoj agenciji, Mario Mamić zastupao je igrače koji su u to vrijeme bili povezani s Dinamom: Modrić, Lovren, Vrsaljko, Vukojević, Ademi i mnogi drugi. Zdravko Mamić s agencijom nije

¹⁸ https://hr.wikipedia.org/wiki/Zdravko_Mami%C4%87

¹⁹ Podaci preuzeti sa <https://gol.dnevnik.hr/clanak/nogomet/menadzerstvo-i-agencije-biznis-na-kojem-su-mamici-okrenuli-milijune---416741.html>

imao nikakvu formalno – pravnu vezu, međutim javnost je smatrala kako i dalje postoji sukob interesa s obzirom da se nalazio na rukovodećim funkcijama Dinama.

5.3.2. Nezakonitosti ugovora na primjeru Eduarda da Silve

Eduardo da Silva, bivši hrvatski reprezentativac, trebao je do svršetka svoje nogometne karijere plaćati Zdravka Mamića, jednog od tadašnjeg čelnika nogometnog kluba Dinamo iz Zagreba i čovjeka koji je figurirao kao najmoćniji čovjek hrvatskog nogometa. To se može zaključiti na temelju Ugovora o ulaganju, koji je da Silva na početku svoje karijere 1999. potpisao s Mamićem i Héliom Augustom Suzanom, svojim bivšim posrednikom iz Brazila. Navedeni ugovor o ulaganju bio je dugo vremena čuvan od javnosti, a ukazuje na živi sustav tajnih odnosa koji su vladali hrvatskim nogometom, gdje igrači imaju status doživotnih dužnika svojim posrednicima. Ugovor se sastoji od 14 članaka²⁰, a u nastavku će biti izneseni sporni dijelovi. Treba napomenuti kako se tada, kod sklapanja ugovora s igračima nije spominjalo koliki postotak od transfera igrača ide samome klubu, Zdravko Mamić je 2018. na sudu u Osijeku optužen za krađu Dinama na transferima igrača u iznosu od 16.5 milijuna eura. Eduardo da Silva dobio je od Zdravke Mamića 50 tisuća američkih dolara kao naknadu za potpis, a on je u budućnosti kao njegov pokrovitelj imao pravo na potražnju za povratom naknade u navedenom iznosu. Mnogi su klijenti nakon rastanka s Mamićem imali slične obveze, ali jedini se Eduardo pobunio, te je ugovor u 2014. odlukom Općinskog građanskog suda proglašen ništetnim.

U četvrtkom članku kreću sporni dijelovi, pokazuju da je Eduardo da Silva zapravo do kraja karijere trebao Zdravku Mamiću plaćati znatan dio svojih primanja: “Ugovorne strane suglasno utvrđuju, a imajući u vidu kompletan odnos i sveobuhvatno ulaganje između pokrovitelja i nogometaša, da će do kraja karijere profesionalnog nogometaša sve transfere, te primanja na bazi marketinga koje nogometaš ostvari kao profesionalni nogometaš, dijeliti u omjeru 25 posto pokrovitelj (Mamić; op. a.), 25 posto punomoćnik (Suzano; op. a.) i 50 posto nogometaš, a također i sva ostala primanja, što uključuje plaću, premije i slično, koja Eduardo da Silva ostvari kao profesionalni nogometaš u istom omjeru. Ugovorne strane su suglasne da pokrovitelju pripada, osim opisanog, i pravo na naknadu uloženi 50.000 američkih dolara...”

U petom članku konstatira se kako da Silva ustupa svoja marketinška prava Mamiću te ga ovlašćuje da pregovara i predlaže sklapanje takvih ugovora, te da samostalno odabire

²⁰ <https://sportske.jutarnji.hr/sn/nogomet/hnl/ugovor-je-lihvarski-u-slucaju-nezgode-ili-smrti-sve-bi-ostalo-mom-pokrovitelju-mamicu...-4316433>

ugovorne partnere u vezi s marketinškim pitanjima, poput odabira sportske opreme, prodaje marketinških prava, pojavljivanja u javnosti i slično. Mamić se osigurao da u svako doba može tražiti na uvid cjelokupnu dokumentaciju o prihodima u svakom klubu u Hrvatskoj i inozemstvu u kojem bi Eduardo da Silva bio angažiran, a ako nogometaš to odbije učiniti, Mamić ima pravo na neposrednu prisilnu ovrhu protiv svakog tko bi mogao imati tu dokumentaciju.

U ugovoru stoji da se ugovorne strane odriču prava pobijanja ugovora iz bilo kojeg razloga, a naročito na okolnost nerazmjera visine ulaganja i visine očekivane zarade. Drugim riječima, Eduardo da Silva, koji je u to vrijeme bio slabo obrazovani 16-godišnjak na rubu egzistencije, ne može se opravdavati da je u trenutku potpisivanja ugovora bio neupućen, ili se žaliti kako je 50.000 dolara koje je primio od Mamića puno manje od onoga što on danas zarađuje. Štoviše, da Silva se obvezuje i na dodatne ustupke. U ugovoru piše: “Eduardo da Silva je suglasan i izjavljuje da na ime osiguranja i ispunjenja bilo koje tražbine koja pripada Zdravku Mamiću i Héliu Augustu Suzanu po ovom ugovoru zalaže i prenosi na njih dvojicu svako svoje stvarno i obvezno pravo koje ima ili će imati, odgovara im cjelokupnom svojom pokretnom i nepokretnom imovinom u zemlji i inozemstvu, te pravima kojih je nositelj ili to bude, te sredstvima na računima kod bilo koje banke ili druge pravne osobe koja obavlja poslove platnog prometa i pristaje i dopušta im da traže na istoj imovini, pravima, računima i vrijednosnim papirima neposrednu i prisilnu ovrhu.” U ugovoru se konstatiralo da Mamić može svoja prava konzumirati sve do smrti, a može ih prenijeti i na druge fizičke osobe ili Mamić Sport Agenciju, bez suglasnosti Eduarda da Silve. Ako bi Mamić prenio svoja prava na nekog drugog, taj bi mogao uživati sva prava iz ugovora, ali ne bi prema Eduardu da Silvi trebao imati nikakve obveze, piše u četrnaestom ugovora.

Protivnost FIFA-inim pravilima iz navedenih članaka ugovora:

- Nedopušteno trajanje ugovora – Ugovor je sklopljen do kraja karijere Eduarda da Silve, dok Pravilnik strogo propisuje maksimalno trajanje od dvije godine
- Nedopušteno zadiranje u sva igračeva primanja – Dogovorena naknada Zoranu Mamiću odnosila se kao postotak od svih primanja, dok prema Pravilniku posrednik ima pravo na postotak naknade samo od osnovne plaće igrača
- Zelenaška naknada – Naknada koju je igrač dužan isplatiti Zoranu Mamiću iznosila je 25 posto, dok su maksimalne naknade na koje su posrednici imali pravo u to vrijeme iznosile šest posto

- Ovisnost igrača o „pokrovitelju“ – Procjenjuje se da se Eduardo da Silva našao u situaciji gdje je morao pristati na Mamićeve uvjete ukoliko želi nešto postići u nogometnoj karijeri. Ta ovisnost je postala još jača nakon što je „pokrovitelj“ postao i dužnosnik NK Dinama, koji je subok interesa pokušao prikriti prebacivanjem ugovora na sina Marija Mamića

5.4. Usporedba europskog i hrvatskog nogometnog posredništva

Na temelju podataka iznesenih u radu, usporediti će se ključni elementi između hrvatskih i inozemnih nogometnih poslovanja u posredništvu. Iznosi ukupne godišnje potrošnje na usluge posrednika relevantan su pokazatelj kada se uspoređuju tržišne snage nogometnih liga, međutim ne i kada se priča o uključenosti u posrednička poslovanja. Zbog prevelike razlike u finansijskoj moći (nagradni fondovi, marketing, infrastruktura, prihodi od TV prava), klubovi Lige Petice spremni su izdvojiti deseterostruko više iznose na transfere igrača i njihove ugovore u odnosu na prosječne europske klubove, pa će i apsolutna potrošnja na posredničke naknade biti mnogo veća u odnosu na prosjek, stoga je uključenost posrednika u transferima mnogo mjerodavniji podatak kada uspoređujemo funkcioniranje posredničkog segmenta u nogometu. Hrvatski nogomet nimalo ne zaostaje za europskih prosjekom, štoviše, nalazi se na samome vrhu kada je riječ o korištenju usluga posrednika pri prodaji igrača. To je obećavajuć podatak jer sugerira da hrvatsko tržište uspješno i pravovremeno prihvaća novine u modernom nogometu, što su u ovom slučaju posrednici, bez čijih se usluga u posljednjih nekoliko godina gotovo i ne može.

Kod zaštite igrača ne bi smjeli postojati dvostruki standardi u poslovanjima, jer bez obzira na razliku tržišne moći od države do države, sva europska natjecanja posluju pod jednakim zakonima koje regulira FIFA, a u državama ih primjenjuju njihovi nogometni savezi. Na primjeru Jacka Grealisha, kada je Tottenham prije nekoliko godina nudio ozbiljan novac za tadašnjeg igrača iz druge lige, posrednik ne samo da nije htio isforsirati odlazak, već je savjetovao odbijanje ponude jer je smatrao da je to u najboljim interesima njegovog klijenta, bez obzira što je bilo neizvjesno hoće li ikada dobiti bolju priliku za unovčiti trud koji je godinama ulagao u svog igrača. Unatoč brojnim poboljšanjima nakon Mamićevog povlačenja, za hrvatske posrednike se prije nekoliko godina nije mogla osjetiti identična kultura poslovanja kao u navedenom primjeru, a gotovo je sigurno da i danas zaostaju za najboljim svjetskim profesionalcima. Također vrijedi ponovno spomenuti posredničku agenciju

„ANKOS d.o.o.“, u kojoj od 2018. vlasnici NK Osijeka (ujedno i vlasnici agencije) drže nekolicinu svojih igrača, a za koju nikad nije dokazano nepostojanje sukoba interesa.

U najboljim europskim ligama postoje brojni slučajevi gdje se savezi nisu suzdržavali od sankcioniranja svojih najmoćnijih predstavnika kada je to bilo potrebno, čime ukazuju na ravnopravnost državnih natjecanja i jednakost svih klubova, a javnost je od strane nadležnih tijela u takvim ligama upoznata sa svim radnjama i razlozima koji su njima prethodili. Glavni problem u hrvatskom nogometu je manjak transparentnosti prema javnosti, za što je kriv upravo Hrvatski nogometni savez, a čime se otvara prostor nedozvoljenim radnjama na vrhu. Samo trajanje Šukerovog boravka na mjestu predsjednika (šest godina) je predugo s obzirom da je bio povezan s brojnim poreznim, kladioničarskim i raznim ostalim aferama, a često se u pitanje dovodila i dobrobit njegovih odluka. Zoran Mamić je svojevremeno, kao kriminalni optuženik, za vrijeme njegovog mandata obnašao funkciju u HNS-u. Kada se sve uzme u obzir, pitanje je može li se za posrednička poslovanja, kao i za sva ostala koja su u sklopu hrvatske nogometne industrije, sa stopostotnom sigurnošću utvrditi da su regulirana pod ispravnim nadzorom nadležnih tijela, kao i da će ih ta tijela zaštititi od interesa vanjskih utjecaja.

6. ZAKLJUČAK

Nogometni posrednici postali su neizostavan dio modernog nogometa, jer o kvaliteti njihovih poslovanja ovise svi ostali subjekti na tržištu. Njihovo poslovanje po prirodi je iscrpno i neizvjesno, prisiljeni su suočavati se sa svakodnevnim rizicima koji tržište nosi sa sobom. Međutim, kada se standardiziraju i zauzmu određeni udio tržišta, dolaze u poziciju gdje mogu djelomično diktirati uvjete za sebe i svog klijenta. FIFA je kao pravno tijelo ovlaštena za donošenje zakona i određivanje regulative na tržištu nogometnog posredništva. Posrednička uloga evoluirala je s godinama, pa je tako i FIFA uspješno unaprijedila zakone kojima je maksimalno zaštitila igrače u modernom nogometu te im omogućila da njihovi interesi ostanu na prvom mjestu svakom posredniku s kojim surađuju, a glavne promjene koje idu u korist tome su smanjivanje maksimalne posredničke naknade na tri posto po poslovanju za klijenta, podizanje razine transparentnosti na višu razinu uvođenjem javnih objavljivanja prihoda posrednika, te izbacivanje vlasništva treće stranke radi spriječavanja mogućih sukoba interesa. Također su se određivanjem ugovornih odnosa posrednika i njihovih klijenata pobrinuli da oba subjekta uživaju u zajedničkom poslovanju, bez da prava jedne strane dominiraju u odnosu na drugu.

Nogometni posrednici standardni su i na hrvatskom tržištu, koje također posluje po zakonima određenima od strane FIFA-e. Hrvatski nogomet uspješno je prihvatio posrednike na vlastitom tržištu, čime efektivno prati moderne europske standarde. Međutim, kvaliteta rada pravog sustava uvelike utječe na posrednička poslovanja, a tu Hrvatska zaostaje za najvećim europskih ligama.

7. LITERATURA

Knjige:

1. Chadwick.S., Parnell D., Widdop P., Anagnostopoulos C. (2018): Routledge Handbook of Football Business and Management, New York
2. Demaziere.D., Jouvenet.M. (2015): The market work of football agents and the manifold valorizations of professional football players, Koln
3. Geey D. (2019.): Done Deal, London

Zakoni:

1. Fifa, 2018., Pravilnik o radu s posrednicima, Zurich, čl. 5 - čl. 18.
2. Fifa, 2018., Pravilnik o radu s posrednicima, Zurich, Čl. 19. – Čl. 24.
3. Fifa, 2018., Pravilnik o radu s posrednicima, Zurich, čl. 20.
4. Fifa, 2018., Pravilnik o radu s posrednicima, Zurich, Čl. 25. / Čl. 26.
5. Fifa, 2018., Pravilnik o radu s posrednicima, Zurich, Čl. 27. – Čl. 29.
6. Fifa, 2018., Pravilnik o radu s posrednicima, Zurich, Čl. 33.
7. Fifa, 2018., Pravilnik o radu s posrednicima, Zurich, Čl. 34.
8. Fifa, 2018., Pravilnik o radu s posrednicima, Zurich, Čl. 35.
9. Fifa, 2018., Pravilnik o radu s posrednicima, Zurich, Čl. 36.
10. Fifa, 2018., Pravilnik o radu s posrednicima, Zurich, Dodatak 1, Kodeks profesionalnog ponašanja, točka 5.

Web stranice:

1. <https://gol.dnevnik.hr/clanak/nogomet/menadzerstvo-i-agencije-biznis-na-kojem-su-mamici-okrenuli-milijune---416741.html>
2. <https://hns-cff.hr/hns/o-nama/>
3. https://hr.wikipedia.org/wiki/Zdravko_Mami%C4%87
4. <https://www.nacional.hr/klubovi-prve-hnl-i-igraci-na-posrednike-u-2020-godini-potrosili-malo-vise-od-9-milijuna-eura-i-3-milijuna-kuna/>
5. <https://www.reuters.com/investigates/special-report/soccer-files-fosun/>

6. <https://sportske.jutarnji.hr/sn/nogomet/hnl/ugovor-je-lihvarski-u-slucaju-nezgode-ili-smrti-sve-bi-ostalo-mom-pokrovitelju-mamicu...-4316433>

7. <https://www.transfermarkt.com/berater/spielerberateruebersicht/berater>

Popis tablica:

Tablica 1. Postotak izlaznih transfera uz korištenje usluga posrednika

Tablica 2. Dio detaljnog prikaza isplata posrednicima od strane kluba „Istra 1961“

Popis grafova:

Graf 1. Kretanje posredničkih naknada u Premier League-u (izraženo u dolarima).

Graf 2. Potrošnja na posrednike u Premier League-u, Bundesligi i Ligue 1 (2019.)

SAŽETAK

Posrednici su sastavni dio modernog nogometnog tržišta. Njihovo prisustvo olakšava transfere igrača iz jednog nogometnog kluba u drugi, a uloga im je osigurati najbolje uvjete klijentima za koje posluju. Posredničke usluge koriste svi subjekti; igrači, klubovi koji kupuju igrače i klubovi koji prodaju igrače. Kada se stabiliziraju na tržištu, postaju jedni od ključnih sudionika, no zahvaljujući FIFA-i koja se zakonima prilagođava stanju na tržištu, ne mogu uživati u nadređenom položaju nad klijentom, već se obje strane mogu upustiti u poslovni odnos kao ravnopravne. Hrvatski nogomet prihvatio je posrednike i uspješno prati trendove modernih nogometnih poslovanja.

Ključne riječi: posrednici, nogometno tržište, klijenti, FIFA, zakoni, hrvatski nogomet

SUMMARY

Intermediaries are an integral part of the modern football market. Their participation facilitates the transfer of players from one football club to another, and their role is to provide the best conditions for the clients they serve. Intermediary services are used by all entities; players, clubs that buy players and clubs that sell games. When they stabilize in the market, they become one of the key participants, but thanks to FIFA, which adapts to the laws of the market, they cannot enjoy a superior position over the client, but both parties can enter into a business relationship as equals. Croatian football has accepted intermediaries and successfully follows the trends of modern football business.

Key words: intermediaries, football market, clients, FIFA, laws, Croatian football